

Verslag vergadering Gebruikersraad Microdata Services
Woensdag 22 mei 2024, 14.00-16.00 uur
SEO Amsterdam/Zoom

Aanwezig:

Michiel Bijlsma (SEO, voorzitter)
Ilonca Vaartjes (UMC Utrecht, Julius Centrum)
Kees Leidelmeijer (InFact)
Kasia Karpinska (ODISSEI en EUR)
Bas van der Klaauw (VU)
Joost Kappelhof (SCP)
Mauro Mastrogiacomio (DNB)
Erwin Zijleman (CPB)
Henry van der Wiel (EZK - Bedrijfsleven & Innovatie)
Maarten Alders (CBS, directeur Dataservices)
Ran van den Boom (CBS, hoofd Microdata Services, gast)
Ivo Gorissen (Senior Relatiebeheerder Microdata Services CBS, secretaris)

Afwezig:

Robert Verheij (NIVEL, Zorginstituut NL en TiU)
Idske de Jong (Gemeente Amsterdam, OIS)
Brechtje de Gier (RIVM)

De agenda wordt als volgt vastgesteld:

1. Opening, vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Actiepunten vorige vergadering
4. Ontwikkelingen Data Governance Act (DGA)
5. Moet de microdata-onderzoeksvoorziening van het CBS beschouwd worden als een maatschappelijk goed?
6. Uitvraag gebruikersraden jaarplan 2025 (zie bijlage)
7. Formulier aanvraag instellingsmachtiging CBS-microdata-onderzoek
8. Presentatie Microdata-onderzoek SEO
9. Rondvraag en sluiting

2. Mededelingen

- Mutaties Gebruikersraad
Joost Kappelhof wordt verwelkomd als nieuw lid. Brechtje de Gier (RIVM) is ook nieuw in de Gebruikersraad maar was helaas niet in de gelegenheid om aan deze vergadering deel te nemen.
- Tarieven
Als gevolg van de loonsverhogingen overeengekomen in de CAO-Rijk ziet het CBS zich genoodzaakt de tarieven voor aanvullende statistische onderzoeken per 1 juli 2024 additioneel met 7% te verhogen. Voor Microdata Service diensten vindt deze tariefstijging niet vanaf 1 juli, maar per 1 januari 2025 plaats ([Uurtarieven 2024](#)). Deze tarieven gelden tot eind 2025.

3. Actiepunten vorige vergadering

- Het CBS houdt de Gebruikersraad op de hoogte van de ontwikkelingen rond de Data Governance Act (DGA). Het punt komt op de agenda van het volgende overleg. *Zie agendapunt 4.*
- De leden van de Gebruikersraad dragen fictieve casussen aan van microdata-onderzoeken over publiceren op instellingsniveau; het CBS geeft aan hoe deze beoordeeld zouden worden. *Het CBS heeft geen casussen mogen ontvangen. Casussen zijn alsnog welkom.*
- Het CBS besteedt aandacht aan het publiceren op instellingsniveau tijdens een van de Microdata Gebruikersbijeenkomsten.

- Het CBS gaat samen met ODISSEI een bijeenkomst over efficiënter gebruik van R verzorgen. *Op 21 mei wordt er een Q&A sessie efficiënt programmeren in R gegeven door het CBS. Vanwege de grote belangstelling is er een nieuwe Q&A sessie gepland in juni. Het CBS stuurt de uitnodiging voor juni door naar de leden van de Gebruikersraad. (Is gebeurd)*
- Het CBS evalueert de effectiviteit van de pop-ups en denkt na over eventuele alternatieven om de awareness bij onderzoekers op peil te houden. *Omdat het IT-technisch erg lastig bleek om de pop-ups te realiseren wordt ingestoken op een verkorte lijst met awareness vragen die frequenter getoetst wordt. De termijn waarop dit gebeurt moet nog vastgesteld worden.*
- ‘Moet de microdata-onderzoeksvoorziening van het CBS beschouwd worden als een maatschappelijk goed?’ komt op de agenda van het volgende overleg van de Gebruikersraad. *Zie agendapunt 5.*
- Het CBS neemt de inbreng van de Gebruikersraad mee in de verdere uitwerking en prioritering van de investeringen. *Is opgenomen in het proces, met name in de opzet van MUZIEK (de portal die ontwikkeld wordt voor microdata-aanvragen) en investeringen in IT-performance en opslagcapaciteit.*
- Het CBS gaat na of het mogelijk is om gebruikers op meerdere momenten in het jaar in de gelegenheid te stellen om het klanttevredenheidsonderzoek in te vullen. *Bij vrijgegeven output wordt een link naar het klanttevredenheidsonderzoek toegevoegd.*
- Op advies van de Gebruikersraad zal het CBS meer aandacht besteden aan de communicatie over IT-verstoringen. *Het CBS informeert actieve onderzoekers direct over IT-verstoringen, er wordt een storingspagina gelanceerd op internet met huidige storingen, een overzicht met opgeloste storingen en geplande serviceweekenden ([Storingspagina microdata remote access | CBS](#)).*
- ‘Werken met sub-omgevingen in de microdata-omgeving’ komt op de agenda van het volgende overleg van de Gebruikersraad. *Wordt vanwege afwezigheid van de indiener opgenomen in de agenda van het volgende overleg.*
- Het CBS bekijkt de mogelijkheden om onderzoekssamenvattingen en meerdere publicaties per onderzoek te publiceren op de website, en om in de Bronvermelding het projectnummer op te laten nemen. *Dit wordt meegenomen in MUZIEK. In een van de volgende Gebruikersraadbijeenkomsten zal het CBS inzicht geven in de werking van MUZIEK.*

4. Ontwikkelingen Data Governance Act (DGA)

Het CBS informeert de Gebruikersraad over de stand van zaken aan de hand van een presentatie. Het ministerie van BZK heeft het CBS gevraagd als bevoegd orgaan voor hergebruik ten behoeve van statistisch of wetenschappelijk onderzoek in het kader van de DGA. Het CBS is gevraagd vanwege de expertise die het al heeft met microdataservices. De ‘DGA-route’ is uitsluitend bedoeld voor onderzoek waarbij geen gebruik wordt gemaakt van microdata van het CBS. Als dit laatste wel het geval is, moet gebruik worden gemaakt van de bestaande Remote Access route. De leden zien op voorhand nog geen voorbeelden waarvoor zij een DGA-omgeving nodig zullen hebben en verwachten uitsluitend van de RA-benadering gebruik te blijven maken. Mogelijk zullen andere partijen wel gebruik maken van de DGA-route. Omdat de omvang van het gebruik van de DGA-route nog onzeker is adviseren de leden het CBS de investeringen hierin initieel te beperken en pas bij omvangrijk gebruik tot grote investeringen over te gaan. Daarnaast adviseren de leden om de werkwijze van RA zoveel mogelijk toe te passen bij DGA-onderzoeken, zoals toegestane instellingen, IT-omgeving, inlogprocedure, outputcontrole etc. Het CBS bevestigt dat dit de insteek is die het CBS heeft gekozen.

5. Moet de microdata-onderzoeksvoorziening van het CBS beschouwd worden als een maatschappelijk goed?

Dit onderwerp is op verzoek van de leden op de agenda geplaatst. De leden beschouwen de microdata-onderzoeksvoorziening van het CBS eensgezind als een maatschappelijk (publiek) goed. Het is een faciliteit die niet door marktpartijen aangeboden kan en moet worden, maar vanuit de overheid beschikbaar gesteld moet worden om een maatschappelijk doel, statistisch en wetenschappelijk onderzoek, te realiseren.

Over de financiering en kosten geven de leden aan:

- Het is redelijk dat voor de kosten van het CBS van de microdatavoorziening een bepaalde vergoeding gevraagd wordt omdat anders gevreesd wordt voor teruglopende kwaliteit van deze voorziening.
- Het beschikbaar stellen van de IT-infrastructuur zou centraal gefinancierd moeten zijn.
- Onderzoekers moeten een vergoeding betalen aan het CBS, terwijl zij hun resultaten echter kosteloos beschikbaar dienen te stellen.
- Leden zien dat hun opdrachtgevers in toenemende mate kiezen voor goedkopere, en minder op feiten gebaseerde onderzoeken ten koste van goed, kwantitatief onderzoek via de CBS-microdatafaciliteit.
- Leden verwachten dat een toename in de tarieven voor CBS microdata-onderzoek zal leiden tot minder gebruik.
- Leden verwachten dat een verdere tariefstijging ertoe zal leiden dat de kosten voor microdata-onderzoek boven de aanbestedingsgrenzen voor overheidsopdrachten uit zullen komen.

6. Uitvraag gebruikersraden jaarplan 2025

De leden onderschrijven de geformuleerde Maatschappelijke opgaven in het jaarplan: Armoede, Green Deal/Klimaat en Wonen. Zij pleiten daarnaast voor meer aandacht voor Gezondheid en Demografie in 2025.

Wat microdata-toegang betreft vraagt de Gebruikersraad om verdere investeringen in de computerkracht die bottlenecks moeten voorkomen op het gebied van efficiënte dataverwerking – naast de nu al beschikbare mogelijkheid van gebruik van de ODISSEI Secure Supercomputer(OSSC). De raad spreekt de zorg uit dat als het CBS initiatieven neemt om extra gebruik van de microdata-omgeving te stimuleren voordat de technische infrastructuur voor de huidige gebruikers wordt verbeterd, de performance op de microdata-omgeving verder onder druk komt te staan.

Tot slot vraagt de Gebruikersraad in zijn algemeenheid om aandacht voor continue verbetering van de kwaliteit van de microdata en concreet om gedetailleerde informatie over woningen, mobiliteit en energie (met name energieverbruik door de bedrijven).

7. Formulier aanvraag instellingsmachtiging CBS-microdata-onderzoek

De leden geven aan dat voor relatief kleine instellingen de aanvraagprocedure voor een instellingsmachtiging complex en tijdrovend blijkt te zijn. De leden vragen aandacht voor vereenvoudiging van het aanvraagformulier en verkorting van de doorlooptijd. Het CBS pakt dit signaal op.

8. Presentatie Microdata-onderzoek SEO

Gerben de Jong van SEO geeft een interessante presentatie over zijn microdata-onderzoek over de evaluatie van de innovatiebox.

9. Rondvraag en sluiting

Leden die het volgende overleg van de Gebruikersraad willen faciliteren kunnen dit doorgeven aan de secretaris.

Actiepunten:

- *Het CBS stuurt de uitnodiging voor de Q&A sessie efficiënt programmeren in R in juni door naar de leden van de Gebruikersraad. (Is gebeurd)*
- *‘Werken met sub-omgevingen in de microdata-omgeving’ komt op de agenda van het volgende overleg van de Gebruikersraad.*
- *In een van de volgende Gebruikersraadbijeenkomsten geeft het CBS inzicht in de werking van MUZIEK.*

- *Het CBS pakt het signaal van de leden op om de mogelijkheden te bekijken voor vereenvoudiging van het aanvraagformulier en verkorting van de doorlooptijd van instellingsmachtigingsaanvragen.*
- *Leden die het volgende overleg van de Gebruikersraad willen faciliteren kunnen dit doorgeven aan de secretaris. (Het CPB heeft aangegeven de volgende Gebruikersraad te willen faciliteren.)*